ГОЛОС
ТИЖНЕВИК

Львів 24 жовтня 1937

Рік І. Ч. 41.

Передплата: (в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., четвертрічно зл. 1·60, піврічно зл. 3·—, річно зл. 5·50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. доляр, річно 2 амер. доляри, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Ціна 15 гр.

Адреса: „ГОЛОС" Львів, Міцкевича ч. 11.

Ми – проти вигідного життя!

На прохання схарактеризувати коротко, в одному реченні, суть фашизму, Мусоліні відповів одним реченням: „**Ми проти вигідного життя**". А недавно у своїй великій промові в Берліні Мусоліні повторив це знову, кажучи, що фашизм виховує свою молодь у погорді до вигідного життя.

Такі й подібні вислови чолових постатей нашої сучасности з'ясовують коротко, замикають у кількох словах усю суть уявлення і розуміння світу і життя великими людьми Великого Заходу.

ВОЛЯ ДО БОРОТЬБИ

Яка істота цього світоглядово-життєвого уявлення і розуміння?

Є це уявлення і розуміння життя, як невпинної твердої боротьби людських одиниць і спільнот за існування, за силу й розріст.

А щоб у твердій боротьбі перемогти, треба бути відповідно сильним своєю духовою і фізичною напругою. І тому в наш час такою голосною і гарячою є туга за силою духа і тіла. **Тому теж усі великі провідники великих націй так зусильно намагаються прищепити та повсякчасно дбайливо плекати у своїх народів волю до боротьби і любов боротьби за волю і долю, за право творити життя по своїй уподобі.**

Бо:

„Ідеї не значать нічого, якщо немає відваги, щоб їх здійснити. Майбутнє належить оптимістам, тим, що хочуть — тим, що діють". (Жорж Клемансо).

Бо:

„Нічого, нічого не поможе в історії освіта, культура, звичаї, якщо їх не боронить і не несе сила! Хто хоче жити, мусить боротися!" (Навман).

Наведені слова ще так недавно пригадував суспільности наш часопис. Сьогодні пригадаємо ще такі слова Гітлера в час урочистого свята обжинок у Бикебергу в дні 4. X. 1937. р.: „Не даром при нагоді обжинок — говорив він — відбувається показ вправ збройних сил. **Треба пам'ятати, що не стояли б ми тут, наколи б не сторожила над нами варта німецької зброї. Тільки вона запевняє нам мир, безпеку і змогу праці".**

І в доповнення до цього ще вислів Мусоліні у згадуваній уже його берлінській промові про **сильну, здобувчу волю, як рішаючий чинник у житті, як промотор ув історії людства. — Це таке розуміння волі „одного із тих великих самітників"**, — як назвав його Гітлер, — **„які не є предметом історії, але самі історію творять".**

У житті дійсними, вирішно-діючими чинниками є — сильні люди із твердою, незламною волею та незрушно-міцною вірою.

НОВЕ СЕРЕДНЄВІЧЧА

„Сила, тверда боротьба, незламна отже й нетерпима віра, погорда вигідного отже й ситого життя, сильні пристрасті і т. д. і т. п., і все це як рішаюче у житті, все це на першому пляні — але ж це просто поворот узад, до середнєвіччя, жорстокого, фанатичного, первісно-брутального! Це не прогрес, не поступ, а якийсь жахливий скок узад, до стану напів-дикости й поганства". Так жахаються усі вивалашені із „життєвого інстинкту", слабосилі й полохливі „культурники" та „поступовці"...

Сьогодні ми є свідками повороту людства до „середнєвіччя"? — Алеж так!

Середнєвіччя було темне і глупе? — Але ж занадто темними і глупими є „автоматично — поступові" його критики, щоб хоч на хвилину мусіли направду поважно ставитись до їх закидів й обвинувачень люди нашої прекрасної і неповторної доби!...

Середнєвіччя — це забобонність? — Нехай! Але ж наша доба теж страшенно „забобонна"! **Зокрема один великий „забобон" опутав усю духовість, ціле життя людей нашої сучасности: НАЦІЯ! МОЯ НАЦІЯ! НАША НАЦІЯ!** — Цей „забобон" вже навіть відповідно охрестила одна відміна із різношерстої породи „автоматичних поступовців" — як „буржуазний забобон" чи пак „буржуазний предрадсудок"!...

Але з цього не робить собі нічого доба нашого сучасного націоналізму!

ПОВОРОТ ДОН КІХОТА!

„В такому випадку всі ці фашизми, націонал - соціялізми, кемалізми і т. д. і т. д. з їх „ірраціоналізмом", „волюнтаризмом", „ілюзіонізмом" і подібними оманами та фантомами — це одне велике донкіхотство!" — Так мовлять усі „автоматичні поступовці" і ті, що б'ють перед ним доземні поклони.

Дон-кіхотство? — О так! Наш час це побідний і тріюмфальний поворот і привітання благородного лицаря із мрійливими синіми очима, із сильним раменем, завжди на коні із списом у руці, завжди готового до бою, щоб там проливати свою кров, мов цілющу росу!... Во ім'я чого і за що? — За велику пристрасть, за свою зманливу мрію, за свою геройчно-лицарську візію, відчування і розуміння світа і життя!

Так! Наш час — це час повороту й захоплено-радісного та бурхливого привітання благородного безсмертного лицаря — Дон Кіхота!

Наш час захоплюється і безмежно любить та цінить оцього Санчо Панцами всіх родів і віків безустанно висміюваного Дон Кіхота. Дон Кіхота — як символу, як типу лицарської й геройчної людини!

Так само, як захоплюється наша доба і виносить на вершки слави та могутности людей типу Ібзенового „Бранд'а" (по-скандинавськи Брандон — це пожежа!).

Бранд'а, що то каже: „Мій Бог є буря,.. є незрушний,... є самою любов'ю"...

Бранд'а, що обожає сильну волю і твердить, що **хотіти і жити — це є одне і те саме!**

Бранд'а, що то над його могилою іронізує бурмістр, вічне уособлення людської малости і пересічности:

„Тут лежить Бранд, скромна була його побіда; здобув одну душу, а душа ця була шаленою".

Але Дон Кіхоти і Бранди — це велетні безсмертні, хочби як „скромною" була їх побіда, хочби здобули тільки „одну душу, а душа ця була шаленою"!...

Над цими благородними лицарями, великими самітниками серед людської знікчемнілої малости — глумиться вічна людська пересічність і приземність...

Але їм поклоняється і поклонятиметься завжди — во віки! — усе, що здорове, благородне і велике!

Перед символом геройства і величности схиляється у глибокій і відданій пошані і нове, передусім же молоде українство! На побоєвищах під Крутами, Базарем і сотнями й тисячами інших — знаних і незнаних...

А передусім щоденно у душах усіх, що рідко, але свято вимовляють велике Слово — Україна.

Дмитро Штикало.

Із Зеленої України

З життя Української Далекосхідньої Січі.

В літньому сезоні УДС, окрім кілька прогулок за місто, постійно що четверга відбувала свої сходини, присвячуючи їх поглибленню ідеологічного вишколу членів. Окрім гутірок, дискусій на різні теми відбулися м. ін. такі реферати: Історія назви Україна (Таса Бондарівна), Микола Міхновський (Ліда Кучерова), Український Націоналізм (Валя Коротенко), Українська Державність і Далекосхідня Українська Молодь (Олесь Заїка) і др. Святочні сходини Січі відбулися з нагоди свята Володимира Великого, з рефератами: Ол. Микулича, Ол. Шевченка та деклямаціями січовичок. Відбулися теж святочні сходини з нагоди свята Української Матері з рефератами голови січовичок п-ни Тамари Бондарівної і Р. Федорова.

Український спорт на Далекому Сході.

УДСіч зорганізувала дві українські футбольні команди, які відіграли вже ряд змагань з харбінськими футбольними командами. В цих змаганнях менше щастить українській команді І. категорії. Зате команда 2. кат. завжди виходить побідно. Підчас парадного походу спортової ліги українські спортовці машерували з українським національним прапором на чолі з Миколою Заїкою.

Посвячення Стягу УДСічі.

На свято Покрови 14. X. УДСІЧ посвятила свій стяг, вишитий січовичками. Стяг виглядає так: на малиновому полі ікона Пречистої Богородиці, а на блакитному полі золотий тризуб. Посвячення відбулося в залі Українського Національного Дому.

ІЗ ПОЖОКЛИХ СТОРІНОК

Після „нової ери“

Із статті Івана ФРАНКА: „З ОСТАННІХ ДЕСЯТИЛІТЬ XIX. В.“. Літ. Наук. Вістник, к. VIII. за серпень 1901. року:

„... Головну битву прийшлось звести радикалізмові (молодій, активній українській партії напередодні XX. віку — ред.) на галицькім ґрунті з т. зв. новою ерою (польсько-руська угода започаткована Ол. Барвінським, Юл. Романчуком й ін. — ред). „Народ“ безпощадно критикував сам акт і всі дальші енунціяції, як новоерців, так і поляків. Критика його гучним ехом лунала в народніх масах. Становище радикалів супроти новоерців було улекшене тим, що польські верховоди, які держали рівночасно в руках керму краєвого правління і супроти русинів виступали в подвійній ролі — польських патріотів і австрійських урядників, ласкаво приймали руські заяви, жадали що-кроку доказів щирости, а то просто поправи, а самі ані не думали в чімнебудь важнім змінити своє поступовання супроти русинів. Сила тих наглядних, фактичних доказів переконала в кінці й самих батьків нової ери, що вони помилилися; вони вернули з тої антінародньої дороги; лишився на ній тільки Ол. Барвінський і ті, що йшли за його слідом уже зовсім не з політичними, а з цинічно обнаженими своєкорисними намірами.

Не наше діло оповідати дальші факти еволюції наших політичних партій. Ті факти занадто близькі до нас і певно добре пам'ятні кожному, хто інтересується нашим громадським життям. Думаю, що сказано досі вповні досить для зрозуміння нашого теперішнього стану. Брак сильного національного почуття в масах народу і в рядах інтеліґенції був причиною всіх отих хитань, роздвоєнь, нових ер, нових курсів і різнородних консолідацій. Не маючи сильної опори в інтеліґенції маси народу не могли піднятись до енерґічної, масової політики, не могли організуватись ані до економічної боротьби, ані навіть до просвітньої праці. Не маючи опори в економічно незалежних, національно свідомих масах народніх інтеліґенція мусіла хитатися, як тростина на вітрі: одні ждали собі підмоги з Московщини, другі від міжнародньої соціяльної революції, вкінці треті почали шукати помочі у поляків. Гноблені економічно й упосліджувані соціяльно та політично маси народні кинулись еміґрувати — до Америки, до Росії, або Бразилії, до Канади, куди їх вабила якась неозначена чутка або якийсь хитрий аґент. Роздвоєна політично новою ерою і новим курсом народолюбна інтеліґенція, не здобувши ані незалежности, ані політичного впливу, могла тільки заламувати руки, накликувати до згоди, або разом із радикалами йти в народні маси і піднимати їх словом та письмом до руху, до організації, з метою — завоювання в своїй хаті своїх прав — хоч для потомків, коли не для себе.

„ПАН БУҐ ЛАСКАВ НА РУСІНИ“

Здавалось би, ситуація дуже сумна. А однакож це не було так. Наш народній організм, перетримавши далеко страшнішу крізу гнилого супокою і лінивої байдужности, тепер, у тім клекоті боротьби, в тім гомоні все нових і все сильніших конфліктів, на диво ріс, скріплювався. Відкись, мов самі собою, виринали нові сили, нові дороги виходу з ситуацій, здавалось би, безвихідних. Так і хотілось у таких разах, парафразуючи звісну мазурську поговірку, скрикнути: Пан Буґ ласкав на Русіни. Люди, здавалось би, тупі і безрадні, віднаходили в собі духа ініціятиви; люди заснічені і з натури тяжкі зривалися до смілих і рішучих кроків. Правда, бувало й навпаки; многі знеохочувались, хрунили. Але в народніх масах ріс опір, ріс дух опозиції, дух солідарности. Кожний акт чи то панської самоволі, чи урядницького надужиття, чи хрунівства свого власного земляка не падав у тупу, нечутливу масу, мов сливка в рідке болото, але будив гомін по всім краю, викликав обурення, дискусії, реакцію, — одним словом, ґрунт починав робитися елястичний, маса оживала.

НА ТЕ Й ЛИХО, ЩОБ З НИМ БОРОТИСЯ

Певна річ, від тих початків до дійсного широкого, свідомого, масового життя ще далеко. Багато ще буде хитань, багато приливів і відпливів енерґії, багато марних поривань і гіркої знеохоти. Але не забуваймо, що це все — школа життя, що без такої школи ніхто в світі не набирає сили ані досвіду. Обставини, серед яких нам приходиться рости і вчитися, винятково тяжкі й некорисні, але на те й лихо, щоб з ним боротися. Так і пригадуються слова пок. Грицуняка, сказані на однім вічу: „Відай Пан Біг хоче з нас мати остру і добру сокиру, коли нас так твердо гартує“.

З життя і преси

У відповідь і цим і тим

Наша стаття в 40. ч. „Голосу“, в якій підчеркнули і з'ясували ми кілька засад, на яких стоїмо ми в нашій поставі супроти доoколишнього світу супроти сил і течій в нашому громадському життю, і яких придержуємося в практичному нашому діянню, — знайшла тільки відгук в „У. Вістях“ п. Палієва. Всі інші „консолідатори“ з-під стягу такої чи іншої групи мовчать, либонь чи не тому, що ясне й отверте поставлення нами справи багатьом із них дуже не на руку.

Тай і „У. Вістям“ дуже незручно було відзиватися зприводу нашої статті. В замітці п. з. „Реінкарнація“ („У. В.“ ч. 230.) пишуть вони, що: „Голос“ переходить еволюцію“ і цитуючи одне місце із нашої статті кінчать таким викликом: „А де ж ви, „апостоле“, були в той час, коли ваші ж однодумці робили те, що тепер осуджуєте? На Марсі?“

НА МАРСІ, ЧИ НА ЗЕМЛІ?

Але ми, — не зважаючи на всю єхидність такого „виклику“ „Укр. Вістей“, які хотять, як звичайно вмовити в кого треба, що ті, що послуговуються терором, ломакою чи п'ястуком, — це „однодумці“ „Голосу“, — відповімо „просто з мосту“. Марс далеко, а ми таки жили і діяли отут на землі й ніодним словом і ніде не солідаризувалися з методами терору чи ломаки. Видвиганих і переяскравлюваних органами п. Палієва брутальних порахунків на місцях не осуджували ми, бо все те здебільша, ще й досі як-слід недоказані справи. Коли хтонебудь прийде до нас із конкретними доказами, чи рішенням гром. суду, з яких виходитиме, що справді націоналісти — однодумці „Голосу“ хапаються недозволених підходів у боротьбі з політ. противником — без вагання займемо до цього згідне з нашими засадами становище.

ОДИН ТАКИЙ ФАКТ...

Протеж панам з ФНЄ мусимо пригадати один такий факт, що його вони подали товстим друком і то на першій стороні в „Українських Вістях“ з 15. квітня ц. р., а саме, що якогось — як вони пишуть — типа, який повів акцію проти преси ФНЄ, парубки вивели за містечко (Холоїв) **„розстелили його на землю, дали 25 на голу і порадили більше до них не показуватися“** (підчеркнення „У. Вістей“). Це так — підчеркуємо й ми — писали ті „моралізатори“ з ФНЄ, що вельми плачуть зприводу фіз. терору, ломаки чи п'ястука. І на цьому місці — запитаємо всіх чесних людей з ФНЄ — **чи мають якенебудь право ті, що такий факт підчеркнули і похвалили, повчати других і виступати проти таких методів боротьби?!**

Кожен, хто має хочби крихітку чести й відповідальности, скаже, що ні. В це ми не сумніваємося.

Не хочемо промовляти „до совісти, чести й відповідальности“ верховодів з ФНЄ панів Палієвих, Іванейків, Дзісів і Волинців. Це даремна справа. На наші конкретні закиди, що вони послуговуються такими „методами“, як денунціяцією, клеветою і фальшуванням, не відповіли вони ще й досі ніже слова, хоч починають виступати з тими ж самими закидами вже й самі їхні члени. (диви заява Дмитра Макара з Глибівки в „Голосі“).

Не хочемо закликувати кого небудь, щоб не читав преси ФНЄ і покликуватися хочби на останнє число „Батьківщини“, де в „розмові фронтовика з луговиком“ чорним на білому написано: **„Киньте їх („Батьківщину“ й „Українські Вісти“ —** р.), **виженіть від себе нашу пресу, як тільки зловите нас на обмані або демагогії“.** Хоч нераз зловили ми органи ФНЄ не тільки на обмані або демагогії — чинити цього не будемо. Хай читають люди ці органи і хай пізнають до чого може докотитися писане слово у нас!

ЩЕ ОДНА КВІТОЧКА

Занотуємо на цьому місці ще тільки одну квіточку їх „стилю“. Зприводу появи першого числа „Напередодні“ надрукували вони в „У. Вістях“ з 20. жовтня ц. р. таку новинку, яку подаємо в цілості, як „журналістів“ з ФНЄ.
причинок для схарактеризування

„НОВИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ЖУРНАЛ. Вийшло переше число журналу „Напередодні“. В самореклямовій замітці того журналу читаємо: Досі дали свою ласкаву згоду співпрацювати, такі письменники, мистці, науковці, політики (?! — має бути критики! — р.) М. Асканич, Юлій Бормош (? — має бути Боршош! — р.) Кумяцький, В. Габрусевич, Дамян Гуцул, Антін Івахнюк, Іван Коровицький, Зиновія Кравців, Сергій Кушніренко, Оксана Лятуринська, Микола Палій, Микола Рішко, Василь Рудко, Василь Сурмач, Микола Чирський, Дмитро Штикало і т. д.... (?!).

Як бачимо, самі великі, загально відомі науковці, критики, мистці і поети. Журнал видно, поставлений на високім рівені, бо в нім співпрацюють найбільші творці сучасности вд 15 до 25 року життя“.

Як бачимо з тієї „новинки“, „журналістів“ пану Палієву можна погратулювати. Похвалити можна навіть за їх „зручність“ і „знання справи“, не кажучи вже про журналістичну етику! Хто мав у руках перше число „Напередодні“, той напевно підгледить усю методу такого „реферування“. Журналіст бо із ФНЄ, подаючи спис співробітників „Напередодні“, пропустив тільки у ньому такі прізвища, як: Др. М. Андрусяк, Дарія Віконська, Катря Гриневичева, Др. Остап Грицай, Едвард Козак, Ірина Наріжна, Евген Маланюк, О. Ольжич, Улас Самчук, щоб „виказати“, що в „Напередодні“ співпрацюють „найбільші творці сучасности від 15 до 25 року життя“. Але й тут він виявив себе повним анальфабетом, бо й майже усі подані ним співробітники „Напередодні“ далеко перейшли 25 рік життя і кожен з них має вже своє ім'я в літературному світі.

Не належить ніхто із них до літературних „геніїв“ з ФНЄ — це правда. Але й це власне дає притоку панам з ФНЄ обпльовувати, понижувати все, що вийшло не з їх почину, чи не користується їх „ласкою“. І водночас в цьому самому числі „У. Вістей“ дозволяє їм писати заклики „до совісти, чести й відповідальности“, кликати людей, щоб „віднайшли у собі бодай крихітку людського достоїнства“ і репетувати, що „росте демагогія, росте безвідповідальність, росте цинізм і забріханість“...

ВОНО НЕ ОДИНОКЕ...

ФНЄ в цьому своєму намаганню не одиноке. Подібних метод хапаються панове й пані із „Назустрічі“ і „Як на Долоні“, які — замісць річево відповісти на такі чи інші закиди й чесно й отверто боротися — кольпортують усіми способами між людьми клевету, що „Напередодні“ фінансує... Тиктор. Заявляємо, що якщо вони дальше захочуть такими методами боротися — ми відповідь дамо! Таку, якої вимагає в таких випадках наше розуміння чести.

При цій нагоді просимо Вп. д-ра Осипа Назарука занотувати собі, що сл. п. Гол. Отаман Петлюра і сьогоднішня петлюрівщина це дві різні справи. Хто як хто, але редактор „Нової Зорі“ повинен це вміти розрізнити і не дивуватися, коли ми на слова п. Палієва, що „Голос“ на петлюрівському хлібі“ зареаґували поличником.

Про виступ „Діла“ зприводу появи першого числа „Напередодні“, яке бере в оборону деяких людей з НТШ, не подаючи притому ніяких конкретних протидоказів чи спростувань тверджень статті д-ра Андрусяка, — відповімо в 2. числі „Напередодні“.

І ще на цьому місці занотовуємо тільки, що Голова Н. Т. Ш. завісив дня 16. жовтня ц. р. в урядуванні др. Миколу Андрусяка, як урядовця бібліотеки НТШ, м. ін. за його статтю в „Напередодні“. Тому, що ця справа ще має бути вирішена в найближчих днях Виділом НТШ, становища до цього факту і його інтенцій — покищо не займаємо.

Б. Кравців.

Освітно-кооперативний курс в Тернополі.

Заходом Філії „Просвіта“ в Тернополі відбудеться в днях від 1. XII. — 28. II. 1938 р. 3-місячний освітньо-кооперативний курс. На курс приймається тільки мужчин у віці від 18 літ, що покінчили народню школу та викажуться припоручуючими посвідками місцевої читальні „Просвіта“, кооперативи чи іншої української установи. Вписове виносить 15 зл. мешкання і харч около 45 зл. в місяць. Зголошення слати найдальше до 15. листопада, долучуючи за 25 сот. значок на відповідь, на адресу: Філія „Просвіти“ в Тернополі вул. Міцкевича 11.

Закарпаття змагається

„Благаємо нашого Українського Бога, щоб він допоміг нам у боротьбі, яку ми започали і якої не спинимо до повної перемоги“ — слова селянина 13. червня 1937. р. в Ужгороді на протестаційнім з'їзді, на з'їзді, що гомоном зняв усе Закарпаття й підніс своє рішуче: Не дозволимо топтати наших святих ідеалів і прав до суверенного життя. І як видно, Бог України почув після довгої тисячелітньої неволі голос натхнений вірою своїх прозрілих синів і став їм на поміч. Закарпаття бурхливо піднялося й з вірою в свого єдиного Бога стало на прю з сильними мира цього.

Національно - безкомпромісова постава найширших українських мас, націоналізм молодої інтеліґенції, пов'язання національного руху з цілостним українським життям, виявили назверх дійсну силу українського Закарпаття. Після національного здвигу в Ужгороді, Кальнику, Туря Реметі, прийшов цілий ряд нових національних виявів української стихії. Навіть релігійні свята й ті прибрали український характер. Вистарчить згадати хоч би, як приклад, свято-ювілей 900-ліття проголошення Матері Божої Царицею України й Покровителькою українського народу, на якому між іншим роздавали медалики з надписом: „Царице України, з'єдини і визволь нас“. Цей надпис привів у скажену лють усіх ворогів українського руху на Закарпатті.

Від недавна, майже вся чеська преса розгорнула широку протиукраїнську акцію на своїх сторінках. Для прикладу наведемо тут хоч би два-три голоси, що найбільш яскраво характеризують усю чеську протиукраїнську кампанію. І так, часопис чеських народніх соціялістів „А—Зет“ у кількох статтях напав на всю українську молоду закарпатську інтеліґенцію. В одній із цих статтей — „Проблема поштових урядників на Подк. Русі“ — „А — Зет“ з 14-го сербня ц. р. пише: „Але прийом підкарпатських русинів, середнешкільників, виявив чисельні й поважні труднощі. Майже половини рефлектантів не можна прийняти, **бо вони не є державнотворче думаючі** (підкреслення наше — А-ко), або мають погану кваліфікацію“... Знову пражський „Полєдні Ліст“ з 22-го серпня ц. р. в статті „Днешні подкарптська Русь“ пише: „Селяни стоять гостро проти українців, котрі є переважно в містах. Русинський же нарід їм дорікає германофільство, через те, що українська інтеліґенція говорить між собою часто по німецьки“. Але, як побачимо дальше, то їхні ж союзники з протиукраїнського фронту говорять про це якраз щось протилежного. Але далі: „На малій території дуже багато національностей: Чехи, Словаки, Русини (Великороси, Малороси, Українці)... Чехи і Словаки творять вже суцільне тіло. Свідомі Русини вже теж висловлюються як один з нами нарід“. Як бачимо, чехи ділять русинів на великоросів, малоросів і українців, але змагають до того, щоб за панування найдемократичнішої в Европі чеської держави ці всі Русини стали настільки „свідомими“, аби могли творити з... чехами й словаками один нарід. Але в цім на перешкоді їм станули українські націоналісти й перевернули їм шкереберть усю дотеперішню їх роботу в цім напрямку. І, як самі нотують, на Закарпатті їхні екзпозитури — філії чеських партій не можуть відбути своїх зборів, щоб їм українські націоналісти не подиктували своїх рішень. І так, чеська преса, що друкується для Закарпаття, з 4. IX. ц. р. в нотатці: „Перегляд карпаторуського тіску“ подає за „Рус. нар. голос.“ таке: „Недавно в Хусті хотіла аґрарна партія робити збори. Від рана згромаджувалися селяни, аж нараз збори набрали напрямок української більшости. (Але як же це могло статися коли, як пише „Полєдні ліст“, „селяни стоять гостро проти українців, котрі є переважно в містах“? — А-ко). Сталося тут теж щось подібного, як то було в рускім Мукачеві, де оту таємницю відкрито. А власне наказано було вилеґітимувати учасників, з чого виявилося, що це люди, які, коли треба, демонструють один раз у соціял-демократів, другий раз у комуністів, а іншим разом знову в аґрарників, як тільки йде про підсилення української справи. Це „літаючі“ українські „боєвики“ — націоналісти, які визначаються універсальною дисципліною й завзято „підтримують“ різні партії, як того вимагає українська справа, для якої має бути відповідна партія в такий спосіб здобута...“.

Змобілізувавши пресою всю опінію свого населення проти українців, чехи, через адміністрацію й своїх прихвостнів на Закарпатті, люто накинулися на все українське. В великій пригоді їм стали їхні прихвостні, до яких зокрема належить москвофільський табор, за яким іде й мадяронофільський протичеський елемент, що в українськім русі вбачає для себе ще більшу небезпеку чим в чехізації, і все жидівство. „Діли й пануй“ — стара девіза чехів ще з більшою силою почала краяти українське Закарпаття на русинів, карпаторосів, підкарпаторосів, руських, русскіх і т. д. Для підсилення цього поділу кинуло чеське міністерство освіти в закарпатські школи московські підручники. При цім рівночасно пущено цілий апарат підлих обманств, очернень, денунціяцій. В деяких селах навіть виточувано бочки пива на зібрання, що мали заявитися за московськими підручниками. Хтось щедро кинув велику суму грошей на друкування цих московських книжок і на утримання тих аґітаторів, що роз'їзджають і розпивають тих вже не багатьох з-посеред селян Закарпаття, що ще національно не усвідомились, і тому готові в своїй темноті самі кувати для себе кайдани.

Розгорілась боротьба. В багатьох селах прийшло до зудару двох мовних таборів, за котрими в дійсності станули проти себе дві нації: українська й чеська, яка тільки змобілізувала москвофільських недобитків, тощо. В Кузьмині, Пацькановї, в Великих Лучках й інших селах дійшло до сутичок між людьми. Виступили проти себе ці мовні табори з сокирами, мотиками й кілками. На порядок денний прийшли адміністраційні нагінки на українців. Звичайними явищами стали такі випадки як: просвітянам з Малого Березного, що були на з'їзді „Просвіт“ у Дубраничах, жандарми намагалися не дозволити нести жовто-блакитний прапор та йти гуртом. Або: 26. вересня ц. р. чета поліції розігнала збори союзу батьків ужгородської гімназії, за те, що 110 (сто десять) батьків українських дітей поставилися проти московських підручників. Знову ж по селах тягнуть українців, що противляться московським підручникам, на жандармерію, як це сталося 14. IX. ц. р. в Воловім із українцем Бобиничом, якого потягнули аж на окружний уряд, де й списали протокол, це саме сталося й із другим українцем з Волового Федором Боберою. Або в селі Келечині, коли учитель Іван Щур вийшовши з церкви зачав із селянами розмову про шкільні книжки то прибігли головнослужний і жандарм і заборонили розмови на ту тему. Багато й інших репресій безупинно падає на голови українцям, а зокрема на українське вчительство йде велика нагінка. І так, наприклад, українській учительці Василині Божуківній шкільний інспектор-чех, заявив, що її не може тепер прийняти, бо мовляв дотеперішнє її учительське місце було уділене їй помилково. Не краще випадає справа й з учителями — вояками. Вчителі, що відбули військову службу, виклопотали собі право повертати на те саме місце, з якого вони призивались на військову службу. Одначе супроти українців цього права не дотримують. Так, наприклад, учитель Янута, що вернувся із військової служби, свого місця не дістав, бо туди дали двох учителів москвофілів. Слабші одиниці з учителів цього не видержують і буває навіть, що кінчають самогубством, як це кинулась під потяг одна молода вчителька. Але сильніші одиниці не заламлюються і ще твердіше стоять на своїх національно-безкомпромісових позиціях і ще з більшою завзятістю борються за повну перемогу української національної ідеї.

Цілий ряд хоч би й дрібних фактів із українського наступу на ворожий українству світ промовляють за тим, що українці все здобувають нові й нові позиції й безупинно посуваються вперед. Український же нарід Закарпаття переживає під цю пору добу напруженої національної боротьби й долю свою перебирає у свої руки та йде разом із іншими українськими землями до великого майбутнього.

А-ко.

На поміч українським безробітним

І знову надходить люта зима! Тисячі українських безробітних найдеться над берегом страшної заглади, що її несе голод і холод! Чи ж можемо бути німими свідками їхньої трагедії? Ми — ті, що при кожній нагоді цитуємо й рецитуємо: „...обніміте брати мої найменшого брата“? Чи ж можемо дати їм загинути? Це ж наші брати та сестри! Це ж член отієї Великої Всеукраїнської 45 мільйонової сім'ї! Чи можемо дозволити, щоб на їх нужді жирували всякі комуно-людовофронтівські демагоги й купували їхні душі за миску сочевиці? Ні! Ми не дамо їм загинути! Ми ділом докажемо, що супроти такої небезпеки, що нею являється фізичне завмирання вітки української нації — ми завжди й усюди найдемо спільну мову! Як завжди й усюди доложимо як найбільше зусиль на оборону! Виходячи з отого заложення Українське Робітниче Т-во „Сила“ приступає, як це робило й минулого року — до акції Зимової Допомоги українським безробітним. — Виділ Т-ва покликав до життя тзв. Діловий Комітет, а цей на допомогу попросив ширший Почесний Комітет. На наш заклик в минулому році посипалися щедрі датки від усіх усюдів нашого громадянства. Сотки українських безробітних відчули, що вони не самі! Що ними опікується цілий український нарід! Що вони є також синами отого великого українського Народу. І напевно багато більше карних рядів Української Нації доповнили ми отією акцією, чим деякими політичними конференціями, інтервенціями і т. д.

І сьогодні, починаючи цьогорічну Зимову Допомогу закликаємо ціле українське громадянство до цієї акції. На кожному кроці, при кожній нагоді, в кожній клітині, на кожному відтинку нашого суспільного життя закликаємо до пропаґанди й переведення в чин цієї здорової, суспільної думки. Нехай не буде ні одного українця, що не зложив би датку на українського безробітнього. Докажім, що в обличчі скріпленого з усіх сторін наступу — ми теж зуміємо з'єднатися! Ми теж зуміємо скріпитися! Ми теж зуміємо лічити успішно рани, що силою обставин вкривають наш національний організм! Всі українські часописи просимо вчинити конто на ту ціль, а зокрема все й усюди пропагувати її!

Головний Виділ, Товариства Українських Робітників „Сила“, Діловий Комітет Зимової Допомоги Українським Безробітним при Т-ві „Сила“ і Почесний Громадянський Комітет.

Із СУЗ

СУДИ ПРАЦЮЮТЬ...

Постановою Центрального Комітету КПбУ, за підписом Косіора, і Ради народніх комісарів УССР, за підписом Бондаренка з 29. вересня віддано до суду за саботаж збору цукрових буряків таких районових верховодів: в Андрущівському районі, на Київщині, секретаря райкому Кошевого; у Фасівському районі — голову райвиконкому Загоруя та директора озерянської МТС Кирсенка; в Ґребінківському районі — голову колгоспу Базюка і рахівника Калініського, а в Деражнянському районі на Вінниччині голову райвиконкому Пучковського.

Проголошена большевицькою пресою постанова — це новий метод застрашування совчиновників, це нові прояви тероризування мас. Досі такі справи тихцем ліквідувало ГПУ.

КІНЕЦЬ МИКИТЕНКА

РАТАУ з 3. жовтня проголосило комунікат спілки пролетарських письменників України, в якому м. і. пишеться: „Правління спілки радянських письменників України ухвалило — І. К. Микитенка, за приховання від партії і громадянства свого соціяльного походження, за підтримку і приховання свого брата — політичного бандита, за зв'язки з запеклими ворогами народу — націоналістами та троцькістами, за провадження троцькістсько-націоналістичної лінії, — вивести з складу секретаріяту, президії і правління спілки радянських письменників України, а також зняти з посади редактора журналу „Радянська література“ і керівника драматичної секції спілки письменників“.

Від десятьох років не сходило ім'я „передового драматурга“ — Івана Микитенка з сторінок літературних журналів й іншої большевицької преси на СУЗ. Від 14. листопада м. р. знаходився він у „найвищому“ проводі „українських“ письменників. Своїми рапортами в Москві підчас минулорічного грудневого з'їзду совєтів і підчас величавих святкувань пушкінського ювилею в лютім ц. р. в Москві і на СУЗ ця хахлацька-малоросійська душа на всі лади старалася приподобатися кремлівським можновладцям, надіючися, що назначать його за його вислугування керманичем „інженерів душ“ на місце існуючої п'ятки — секретаріяту, до якої він з ласки Москви входив. — Недавно перебував Микитенко на з'їзді „фолькcфронтівських“ письменників в Мадриті, Барселоні й Валенсії, де славословив на всі лади „першого літератора трудящих“ і після повороту не щадив кадила „геніяльному“ Сталінові, що одинокий „дбає“ про розвиток української літератури. Тепер цей малорос своєю особою послужив свідоцтвом, як виглядає це „дбає“. Не помогли доноси на своїх колегів по фаху, якими хотів цей запроданець рятувати свою собачу шкуру!

І В ДОНБАСІ ПРОВАЛИ.

В днях 6. 7. і 8. жовтня відбулися в Сталіно, Горлівці й Макіївці масові збори стахановців вугільного Донбасу, на яких гостро атакували провали, які від початку цього року існують у вуглевій промисловості. На збори прибув з Москви сам Лазар Каґановіч, який у дуже гострих словах скартав керманичів вуглевих трестів за „брак большевицької пильности й за нестерпні відставання та за розхитаність і незорганізованість роботи“.

Каґановіч заявив, що такий стан вугледобування довше тривати не може, бо вже тепер вся промисловість СССР, через брак вугілля знайшлася в катастрофальному стані. Чи упімнення й погрози „товариша Лазаря“ ділатимуть — покаже найближча майбутність. Покищо на словах і лишилося.

Боротьба з націоналізмом і терор

ЩЕ ПРОТИ НАЦІОНАЛІЗМУ

Посилена боротьба московських екcпозитур на СУЗ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ на вгаває. „Вісті“ з 6. жовтня, взяли тим разом на приціл обласний відділ народньої освіти в Дніпропетровську, на чолі якого стоїть, недавноіменований Голованівський, призначений на місце „запеклого ворога народу, махрового (??) БУРЖУАЗНОГО НАЦІОНАЛІСТА, який насаджував скрізь своїх ставленників і підсобників“. Голованівському закидають, що досі не вичистив апарату обпаросвіти від елементу „з дуже заплямованою політичною репутацією“. (Царські свідоцтва „благонадьожності“ відживають!). Між учителями Дніпропетровського приміського району знаходиться „багато активних учасників БУРЖУАЗНО-НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ „Просвіта“, як от Капустин, директор Чепельської середньої школи, далі директор Ломівської неповної середньої школи Зосин, колишній активний учасник ПІДПОЛЬНОЇ БУРЖУАЗНО - НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, якого в свій час судили за контрреволюційну діяльність“.

У дальших своїх виводах закидають „Вісті“ Голованівському, що „в школі ч. 21. кіровського району Дніпропетровська ПРАЦЮЄ ВЧИТЕЛЬ П. ЄФРЕМОВ—ФАШИСТІВСЬКИЙ ВИШКРЕБОК, БРАТ ВАТАЖКА СВУ, КОНТРРЕВОЛЮЦІОНЕРА І БАНДИТА ЄФРЕМОВА, ЯКИЙ ПРАГНУВ ВІДІРВАТИ УКРАЇНУ ВІД РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ І ВІДДАТИ ЇЇ НА ПОТАЛУ ПОЛЬСЬКИМ ПАНАМ ТА НІМЕЦЬКИМ ФАШИСТАМ“. — В інших школах працюють такі „вороги народу“ Піловицька, Баскін і Олексієнко „син поміщика, виключений з партії, як класово-чужий елемент“. Та найбільше люті „Вісті“ на Голованівського за те, що досі „не очистив від БУРЖУАЗНО-НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО й іншого ворожого охвістя шкіл Петриківського, Новомосковського й інших районів області“. — „Цей Голованівський — репетують далі „Вісті“ — поповнив на посаді вчителя Олександрійської школи, Криворізького району, Мостобаєва, знятого місцевими організаціями за вихваляння гітлерівського ФАШИСТСЬКОГО ЛАДУ й за примушування дітей малювати ФАШИСТСЬКУ СВАСТИКУ“. Стільки одна протинаціоналістична стаття большевицьких „Вістей“!

Зприводу відкриття обласних конференцій Тсоавіахему в Києві, Дніпропетровську і Житомирі звітують „Вісті“ з 9. жовтня про те, що в керівництво обласних організацій Тсоавіахему „ПРОЛІЗЛИ ВОРОГИ НАРОДУ, ФАШИСТСЬКІ АГЕНТИ“. В Дніпропетровщині „вороги очолювали обласну раду, розвалювали оборонну роботу, розтринькували гроші НА КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНІ ЦІЛІ“.

ПЕРЕД „ВИБОРАМИ“ — ТЕРОР...

На 12. грудня ц. р., в цей день сходиться „вільний вихідний день“ в Совєтах враз з неділею, яку ще досі святкують на селі, назначила Москва переведення „виборів“ до т. зв. Верховної Ради СССР. — Вже від довшого часу апарат партії і державної адміністрації зуживає всі зусилля (скріплювані щоденно посилюваним терором ГПУ) на те, щоб найбільше „демократично“ перевести „вибори“. Та успіхи терору й „аґітації“ дуже малі, на що вказують рішення президії ЦВК УССР, якої засідання відбулося 1. жовтня 1937., де м. ін. стверджується „незадовільний перебіг підготови до виборів“ та „самочинне організування виборцями гуртків по вивченню“ виборчої ординації незалежно від партійних аґітаторів і державних інструкторів. При тій нагоді „український староста“ Петровський нарікав у своїй промові на те, що в багатьох районах і містах „робота йде дуже мляво, а найгірше на Київщині“. „Подекуди — говорив далі Петровський — вороги радянської влади ведуть свою ворожу роботу активніше, ніж працюють наші громадські організації“. Тому остерігає „український президент“ перед намаганнями націоналістів провести у виборчі комісії своїх ставленників. „Вісті“ з 3. Х. пишуть на марґінесі цього звітування ЦВК УССР: „Не можна ні на хвилину забувати, що клясово-ворожі елементи, підлі зрадники троцькістсько-бухарінські і буржуазно-націоналістичні бандити, ці мерзенні наймити фашизму намагатисямуть самі пролізти, чи просунути своїх прибічників до виборчих комісій, щоб використати це для своєї підривної, контрреволюційної роботи“. Тому теж „Вісті“ взивають совгромадян дбати про те, щоби вибирати „кращих з кращих — виборчих комісій!“. Це мають бути „найбільш перевірені, безмежно віддані комун. партії, радянській владі — і що найголовніше — вождю народів товаришу Сталіну“. І нехай тоді хтонебуть поважиться сумніватися в „демократичність“ „виборів“.

У „Вістях“ з 5. жовтня знаходимо цілий реєстр „промахів“ у зв'язку з передвиборчою кампанією КПбУ. У вищих (високих школах) Києва немає серед студентів жадного заінтересування для виборів. Кожний студент викручується навалом науки й іспитами, які має складати за минулий шкільний рік — т. зв. „хвости“. Подібний стан існує, як пишуть ці самі „Вісті“ в профспілці металюрґів півдня (теж прекрасна номенклятура).

Та найбільше лютують „Вісті“, що до поодиноких дільницевих виборчих комісій вже попролазили „вороги народу“. І так на Харківщині проліз у виборчу комісію в с. Байраки, Липово-Долинського району НАЦІОНАЛІСТ Литвиненко. Це саме сталося в с. Русанівка, де до виборчої комісії „пробрався колишній куркуль Рябокінь“, а в селі Полкова - Микитівка намагалися „просунути свойого агента церковники“.

А в господарстві провали

Большевицька преса надалі повна нарікань на „незадовільні темпи“ в промисловості, сільському господарстві, хлібоздачі й будівництві. Нічого не помагають ні масові усування „господарників“, що зв'язалися „з іноземними розвідками“, ні нові призначення „залізних сталінців“.

Вуглева промисловість, а зокрема вугільний Донбас „провалює щоденний план виробітку день за днем“. Щодня невиконує він пляну на 20 відсотків і „не додає країні 60—70 тисяч тон вугілля“. Стахановський рух заламався, задля поганих умов праці робітники масово покидають шахти. Стан видобутку вугілля маліє. (З передовиці „Вістей“ із 11. вересня.).

В обмолоті зерна преса нотує теж тільки провали. Вінниччина і Чернігівщина скандально провалили обмолот, а тим самим і хлібопостановку державі. Скошене збіжжя масово гниє на ланах Вінниччини (100.000 гектарів!). Селяни саботують хлібоздачу. Осінні засіви теж в ряді районів на Дніпропетровщині, Одещині і Вінничині провалили. (На основі звіту наркомзему УССР на 1. вересня — „Вісті“ з 5. IX.).

Не краще представляється і підготова до збору цукрового буряка. 5. вересня відбувався т. зв. радіопереклик поодиноких начальників обласних земельних управлінь (оскільки вони не сидять під надзором ГПУ) про стан підготови до бурякозбирання. Цей радіопереклик — це один реєстр невдач і підсумок хаосу, що існує в сільському господарстві в цілому СССР. („Вісті“ з 6. 9.).

А вже найгірше представляється, на всі лади розхвалюване большевицькою пропагандою, будівництво шкіл. 1. вересня розпочався новий шкільний рік. Як жеж представляється стан готовости нових шкільних будинків? В Харкові на плянованих 12 нових шкіл не закінчили до 10. IX. жодної школи, в Одесі на 10 теж жодної, найгірше стоїть будівництво на Вінничині.

Величаве національне свято на Закарпатті

Українське Закарпаття переживало в днях 16. і 17. ц. м. незабутню, радісну хвилину. Тут в столиці Закарпаття в Ужгороді кількатисячна маса українського народу маніфестувала свою національну свідомість та зорганізованість. В суботу, 16. ц. м. в залях Народнього Дому Т-ва „Просвіта“ в Ужгороді розпочався Всеукраїнський З'їзд. У вечорі цього дня театр відіграв „Неофавстіяда“. Наступного дня, в неділю 17. ц. м. після архієрейської Служби Божої, відбувся маніфестаційний похід, в якому взяли участь величезні маси українських селян і селянок. Похід, що тривав 2 годині, передефілював перед трибуною, де був представник влади губернатор Грабар в товаристві голови „Просвіти“ д-ра Ю. Бращайка та делеґата голови Матірного Товариства у Львові д-ра І. Брика. З черги відбулися всенародні збори та відчитано низку привітів. Збори ухвалили низку резолюцій. Увечорі відбулася вистава „Маруся Богуславка“.

Із світових подій

„ЕСПАНІЯ НЕ ВІДСТУПИТЬ АНІ П'ЯДІ СВОЄЇ ЗЕМЛІ“...

Промова ген. Франко

Ген. Франко виголосив мин. тижня промову, в якій якнайбільш **рішуче заперечив усі поголоски про якінебудь непорозуміння серед еспанських націоналістів.**

З цих самих (большевицьких і советофільських — ред.) джерел — говорив Франко, — походять поголоски про здогадне відступлення (островів — ред.) Балеарів або продажу Марокко. **Еспанія не відступить ані п'яді свеї землі і не позволить на торгування своєю суверенністю.**

ЧЕРВОНИЙ ЕСПАНСЬКИЙ УРЯД УТІКАЄ ДО БАРСЕЛОНИ

Червоний еспанський уряд утікає із Валенсії до Барселони.

Ще трохи — і не буде вже куди тікати!...

НІМЕЧЧИНА ҐВАРАНТУЄ ЦІЛІСТЬ І НЕНАРУШНІСТЬ БЕЛЬҐІЇ

Німецький і бельгійський уряд обмінялися нотами, у висліді чого Німеччина ґварантує Бельґії цілість і ненарушність її державних границь.

Ціллю німецької ноти (з 13. X. ц. р.) — вияснити німецьке становище щодо міжнар. положення Бельґії ще **заки прийде до підписання нового (на місце колишнього льокарненського) — „західнього пакту“.**

У відповідь на німецьку ноту бельгійський уряд відповів за підписом віцеграфа Давіньон'а такою нотою:

„Королівський уряд із великим вдоволенням приняв до відома заяву, зложену йому сьогодні (13. жовтня ц. р. — ред.) німецьким урядом. **Бельгійський уряд висловлює за це урядові Німеччини щиру подяку“.**

НІМЕЧЧИНА ПРОТИ ПАСШ

Німецька преса гостро атакує політику ПАСШтатів й зокрема през. Рузвелта:

„У хвилині, коли през. Рузвелт виступає, як речник ладу і спокою — вийшло на яву, що **ПАСШ зобов'язалися до великих достав зброї для Совєтів, які чейже саботують заводово суспільний лад і міжнародній спокій“. („Берлінер Таґеблятт“).**

„Дойче Альґемайне Цайтунг“ стверджує, що вістки про постачання зброї для Москви є вимовним поясненням до „прокураторської промови“ Рузвелта (проти Ніппону — ред.) та означає суперечність поміж теорією і практикою. Газета досадно обговорює американську критику поступування Ніппону в Китаю, не ворожить успіху (мировій) конференції 9-ох держав та піддає у сумнів управненість і здібність діяння женевського Союзу Народів.

„Берзен Цайтунг“ у статті п. н. „Демократичні зброєневі трансакції“ пише, що „ наколи б Рузвелт розумів світові події, то говорячи про загрозливі для миру чинники, міг би мати на думці одиноко большевизм“.

Ясна річ, що ні ПАСШ ні Рузвелтові не йде про якийсь „мир“ чи „публичний лад“ у світі і тому то він, начебто із „святого“ демократичного „обурення“ проти „брутального насильства“ Ніппону над „безборонним“ Китаєм, роздирає по фарисейськи свої ризи на торговицях, у Вашінгтоні чи Шікаго!... (І це на превелику втіху усього світового масоно-жидівства, большевизму й усіх його соціялістично-радикальних прислужників і вислужників!..). А рівночасно братається із „миролюбними“ московськими большевиками...

Суть цілої справи у ніппонсько-англійсько-американському суперництві на Далекому Сході та на Тихому океані.

ІТАЛІЯ ЗА НІППОН'ОМ

Італійський амбасадор у Токіо відвідав ніппонського віце-міністра закордонних справ та просив повідомити ніппонський нарід, що **італійський нарід, з'єдинений Мусоліні'м, є готовий підтримати ніппонську акцію у Китаю, бо ця акція — це тільки використання Ніппоном права узасадненої і конечної самооборони.**

„ПРАВДИВИМ ВОРОГОМ МИРУ Є КИТАЙ“

Ніппонська відповідь на ухвали Ліґи Націй та енунціяції Вашінґтону.

Ніппонське міністерство закордонних справ оголосило такий комунікат:

„Цісарський уряд стверджує із жалем, що Ліґа Народів і держ. (американський — ред.) секретар К. Галл обвинили Ніппон у тому, що він нарушив противоєнний пакт і трактат 9-ох держав. Ніппонський уряд уважає, що це обвинування треба взяти на рахунок незнання дійсних намірів Ніппону. **Не Ніппон, але Китай спричинив конфлікт через безправне напосідання на ніппонські права, а ніппонська акція є тільки слушною обороною“.**

„Ніппон не має територіяльних амбіцій, домагається тільки, щоб Китай змінив свою протиніппонську політику, що її піддержує „червоний вплив“, і щоби почав співпрацювати з Ніппоном. **Правдивим ворогом миру у світі є Китай, який протиніппонське становище визнав за свою національну політику та вжив збройної сили, щоб виеліменувати (усунути — ред.) ніппонські інтереси, нарушуючи в цей спосіб трактат 9-ох держав і противоєнний пакт“.**

ВЕЛИКА ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ У ФРАНЦІЇ

Недавні самоврядні вибори у Франції принесли велику поразку комуністам.

Комуністичний „успіх“ у Франції вже осягнув свій вершок і тепер раптом заламався та постепенно скочується на дно свого неминучого повного упадку.

УТЕЧА ВЕЛИКОГО МУФТІ

Еффенді Гуссеіні, Муфті Єрусалиму, політичний і релігійний провідник палестинських арабів, утік до Сирії.

КОНФЕРЕНЦІЯ 9-ОХ

Із почину Союзу Народів має відбутися незабаром у Брюссель, в Бельґії, конференція 9-ох держав у справі Китаю.

В конференції возьме участь Америка, а делегатом ПАСШ на конференцію вже називають Нормана Доз'а.

150-ЛІТТЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ

Дня 17. вересня 1787. р. була ухвалена конституція ПАС Штатів.

Цього року ПАС Штати святкують 150-ліття своєї, найстаршої і найбільш довготривалої з-поміж усіх світових, конституції.

МАНЕВРИ

В днях 4. і 5. жовтня відбулися осінні тактичні навчання військ Київської Військової Округи. Цими маневрами проводив командарм 2 рангу Федько. Цьогорічні маневри були в порівнянні з минулорічними надзвичайно тихо, без розголосу переведені.

Установчі Збори
Т-ва Прихильників Музею Н. Т. Ш.

В суботу, дня 16. жовтня ц. р. відбулися Установчі Збори Т-ва Прихильників Музею Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. Збори відкрив директор Музею Н. Т. Ш. др. Я. Пастернак, проводив голова Н. Т. Ш. др. І. Раковський. У склад управи Т-ва ввійшли: голова дир. П. Кривуцький, члени Управи: дир. Ґижа, др. Паньківський, проф. Керницький, о. др. Іщак, о. др. Скрутень, ред. др. Німчук і др. Пастернак; заступники: дир. Миґович, інж. Ю. Крохмалюк,Ст. Ґела; Ревізійна Комісія: Мих. Мельничук, проф. Стефанія Пашкевич, проф. С. Гайдучок. Установлено таку висоту вкладки: 100 зл. річно для центральних установ; 50 зл. для повітових та окружних товариств; 6 зл. річно для фізичних осіб; 3 зл. річно для селян, робітників і студентів. Замикаючи Збори голова візвав українське громадянство допомогти Т-ву в праці моральним і матеріяльним підтримом.

КОРОТКО:

АВСТРІЯ.

— В поліційних віденських арештах скінчив самогубством пошт. уряд. Ант. Клюґе. Його арештовано за те, що діямантом вирізував „свастику“ (гітлерівський „Гакенкройц“) на шибах залізн. вагонів. Похорон цього гітлерівця перемінився у велику націонал-соціялістичну маніфестацію. Організовану участь у похоронах взяли тисячі австрійських гітлерівців. Порядку пильнувало 300 поліціянтів. Кількох гітлерівців арештовано.

АМЕРИКА.

— „Дейлі Телеграф“ подає, що Рузвелт опрацьовує велетенський плян узброєння ПАС Штатів. Він має представити цей плян на окремій сесії Конґресу та домагатися кредитів у висоті 2 мільярдів долярів на дозброєння.

— Держ департамент ПАСШ подає урядово, що вартість зброї, вивезеної у вересні ц. р. із ПАСШ загряницю, виносить понад 18 міл. долярів. Із цього СССР закупив зброї за 10 міл. дол., а Китай за 3 міл. дол. Китай закупив велику кількість гранатів, гарматніх стрілен, торпед і мін. — А рівночасно Рузвелт розпинається за „мир“ й нападає на... Ніппон!

— През. Рузвелт приймав у себе у Вашінгтоні Віґторіо Мусоліні, сина італ. диктатора.

АНГЛІЯ.

— Король Юрій VI приймав югославянського премієра Стоядіновіча. На прийняттю був присутній теж англ. премієр Невіль Чемберлен.

— Із бюр заводів у графстві Серрей, що виробляють частини літаків, викрали гайні пляни. Ведуть слідство.

ЄГИПТ.

— Уряд Єгипту задумує збудувати коштом 500 тис. фунтів фабрику зброї та внести до парляменту проєкт закону про обов'язкову військову службу.

ІТАЛІЯ.

— Закордонна преса подала недавно, начебто в Еспанії по стороні ген. Франко бореться під цю пору 110 тис. італійських добровольців. Півурядова іт. „Інформаціоне Діпльоматіка“ заперечує правдивість тих даних, що своєчасно будуть виявлені: „В день, коли можна буде оголосити відповідні дані — стверджує „Інф. Діпл.“, — виявиться, як фальшивими є ті інформації, що походять із табору червоних“.

— Кілька днів тому ця сама „Інф. Діпл.“ вже подала, що в армії ген. Франко є 40 тисяч італійських добровольців.

— До Лібії (Півн. Африка) відплили на пароплавах „Ліґурія“ і „Піємонт“ чотири полки піхоти (Н 60—63). Прощав ці полки в Неаполі наступник престолу кн. Піємонту. — Цей крок Італії пояснює багатьох, передусім же сама Анґлія, як виразне й вороже протианглійське потягнення.

— Мусоліні мав розмови із інспектором „чорних сорочок“ ув Еспанії ген. Теруцці'м та начальним командантом італ. леґіонів ув Еспанії ген. корпусу Бастіґо'м. Ці розмови матимуть без сумніву свій вплив на дальший розвиток воєнних ділань в Еспанії.

КИТАЙ.

— Ніпп. аґенція „Домеі“ подає, що советський амбасадор у Китаю Боґомолов, який під цю пору хвилево перебуває у Москві, повідомив телеграфічно китайський уряд про висилку 260 сов. літаків до Нанкіну.

— Ніппон. війська віднесли велику побіду у провінції Гопеї. По завзятих 24-годинних боях здобули вони місто Ші-Чія-Чуань, що положене на залізничому шляху Пекін-Ганкау, 227 км. на південь від Пекіну. Здобуте місто — це найважніша стратегічна позиція у Півн. Китаю, незвичайно важний залізничий вузол. Ші-Чія-Чуань це друге щодо скількости населення велике місто провінції Гопеї.

— 5-ох загряничних військових аташе об'їздить фронт у Півн. Китаю.

— Автономічні кит. уряди Півночі, т. зв. „Комітети для вдержання порядку“ в Пекіні й Тієнтсіні звернулися телеграфічно до китайського уряду в Нанкіні із вимогою в імені „50 міл. китайців Півночі“ зараз же заперестати воювати з Ніппоном, бо життєва конечність вимагає не війни, а співпраці поміж Ніппоном і Китаєм.

НІМЕЧЧИНА.

— „Франкфуртер Цайтунґ“ подає статистику лікарів у Німеччині. З цього зіставлення виходить, що на підставі

4.220 лікарів-жидів (7.7 прц. загалу нім. лікарів). Крім цього 408 лікарів-жидів не виконує практики, 210 лікарів-арійців є одружені з жидівками, 350 лікарів походить із незнаних „арійсько-жидівських“ подруж. — Так виглядає жидівська „велика кривда“ у Німеччині, що то про неї щоденно по цілому світі репетує жидова.

— З Минхену виїхала до Півд. Америки група нім. учених у довшу природничо-наукову подорож під проводом проф. Кріґ'а, славного дослідника Середущої Америки.

НІППОН.

— При ніпп. уряді має бути утворена дорадча комісія „для запевнення єдности внутрі уряду“. Ця комісія складатиметься з біля 10-ох представників військових, дипломатичних і господарських кругів.

— В Китаю перебуває й оперує під цю пору півмільйонова ніппонська армія.

ПАЛЕСТИНА.

— В деяких частинах Палестини проголошено воєнний стан.

— Незнані замаховці висадили в повітря поїзд на шляху Лідда-Раселес. Число жертв дуже велике.

ПОЛЬЩА.

— У зв'язку із впровадженням окремих лавок для жидів на всіх високих школах прийшло до нових, часто кривавих, галабурд поміж польськими й жидівськими студентами.

— Цех фризиєрів у Катовицях ухвалив на надзвичайних зборах постанову, що членом цеху може бути тільки християнин з уродження (не може бути вихрист).

СССР.

— В німецькій „Надволжанській Республіці“ арештувало ҐПУ — „президента“ „республики“ Люфт'а „премієра“ Вельт'а, 2-ох „міністрів“ (народн. комісарів) Вебер'а і Шульмайстер'а, секретаря обпарткому Фрет'а та багатьох інших партійних і державних достойників.

— Большевицька преса оголошує сливе щодня все нові списки розстріляних або позасуджуваних драконськими присудами „ворогів народу“, „буржуазних націоналістів“ і т. д. і т. д. у безконечність. „Щасливі громадяни“ „у квітучій країні Рад“ уже навіть до цих повсякчасних і безперервних розстрілів та засудів звикли! Це в СССР уже ...збуденіло!

ФРАНЦІЯ.

— Зростає тут із кожним днем невдоволення щораз ширших шарів суспільства із людово-фронтівського уряду. І так, напр., у Парижі відбулося велике віче держ. урядників, на якому винесено постанову про штрайк на просторі цілого краю, якщо уряд не підвищить платні урядникам.

— Франц. державні залізниці затягнули позичку 100 мільйонів швайц. франків у швайцарському банковому союзі. — Ось так багата Франція, „банкир світа“, як її ще недавно називали, під „радісним“ і „щасливим“ володінням „людового фронту“ щораз більше ожебрачується і вже сама мусить робити довги у закордонних банкирів.

— Еріка Лябон'а, доброго знавця Совєтів, іменували амбасадором Франції ув червоній Еспанії. Ця номінація дуже проречиста і вона викликала у Франції велике враження.

Робітниче питання в світлі двох енциклік

Папа здавав собі докладно справу з того, що церква мусить, так як це було давніше, станути в обороні „гнаних і голодних“. Тому й заповів, що видасть енцикліку, якої змістом буде — справа робітнича.

В травні 1891. р. появилася енцикліка Льва XIII., яка зачиналася від слів „Рерум Новарум“ (Нових речей). Зміст цієї епохальної енцикліки такий:

Численні зміни в життю господарсько-суспільнім, які наступили від кінця XVIII. ст. почавши, створили пригоже підложжя для всяких недомагань в життю робітництва. Як далекойдучі та великі ці недомагання — на це вказує замішання, непевність завтрішнього дня, та факт, що всі тією справою займаються. Тому також і папа уважає за свій обовязок забрати голос в робітничій справі. Розв'язка робітничої проблеми — справа нелегка. Та всежтаки — є річчю конечною зайнятися зовсім незаслуженою недолею працюючих мас, які без жадної своєї вини найшлися в тому сумному положенню.

Соціялісти думають, що зло можна усунути **через знесення приватної власности**, ба заступити її спільним посіданням дібр матеріяльних. Тоді, на думку соціялістів, всі мали би рівну скількєть дібр матеріяльних.

Одначе — така розв'язка справи не є правильна, бо така розв'язка — шкодить самим робітникам, є несправедливою та противиться порядкові держави і національного життя.

Робітник, який працює для когось має право до заплати, ба до свобідного уживання тієї заплати, до свобідного диспонування нею. Він може складати свої ощадності і за них купити щось, напр. дім, він може змагати до поправи екзистенції своєї та родини. Знесення приватної власности та впровадження спільної — відібрало б робітникові свободу ужиття свойого зарібку та змогу збільшити майно і поправити еґзистенцію.

Було б також противне справедливості. **Бо посідання дібр на приваттну власність є природнім правом людини.** В тому власне між іншим різниться засадничо людина від звірини. Звіря має вроджений інстинкт, який каже йому уживати дібр матеріяльних для захования життя. В людині також є гін до уживання тих дібр, які є йому потрібні до життя. Але людина — не ограничується тільки до уживання. Людина має розум, який знову позваляє їй передбачувати потреби в будуччині й тому вона хоче забезпечити собі змогу заспокоєння тих майбутніх потреб. Тому людина мусить мати певні добра для сталого і тривалого посідання.

Та міг би хтось сказати: хай держава журиться будучим! Вонаж це може зробити! Так, це правда. Держава могла би ту журбу взяти на себе. Одначе — людина має до цього більше право.

Деякі знову кажуть: Господь Бог дав право уживання та користання з землі цілому людському родові, отже тому приватне посідання землі не є узасаднене. На це треба відповісти, що хоч правдою є, що Господь Бог дав землю цілому людському родові, з того одначе не слідує, що всі разом є її власниками, а слідує тільки те, що земля має всіх людей виживити.

І так воно дійсно є. З плодів землі живе і той, що має землю і той, що не має її, а за те має працю. Право людини до приватної власности є також вислідом праці над землею, яка до нікого не належить.

Без управи земля не приносить плодів і тому треба на ній працювати. А справедливість вимагає, щоби людина, яка управляє землю, забудувала її, та зросила своїм потом, — мала право власности над нею. Не може бути так, щоб хто інакший загорнув ту землю для себе та користувався нею.

Людина отже має право до приватної власности. Це признає ціле людство, право державне (оскільки є справедливе) та право Боже, яке заборонює навіть пожадання чужого добра.

То природне право власности є дуже важним також і зогляду на родину. Кожна людина має право заложити собі родину. Одначе тоді спадають на неї нові обов'язки, бо вона мусить тоді дбати про заспокоєння всіх потреб родини, ба про забезпечення її будучности. Це зможе людина зробити тільки тоді, коли буде могла посідати певні добра на приватну власність. Міг би хто сказати, що журбу батька за удержання та будучність дітей могла б взяти на себе знову держава. Та на це треба відповісти, що держава не може заступити родини. Бо ж родина є старша від держави та має такі права і обов'язки, яких вона сама виректися не може, та яких держава не може їй відбирати.

Тільки в тих випадках, коли родина сама не може дати собі ради, або коли не сповняє своїх завдань, тоді може встрявати держава. Інакше — перебрання державою прав та обов'язків родини — противилося б справедливості та розбивало б родину.

Знесення приватної власности є шкідливе і для ладу суспільного. Бо знесення приватної власности впроваджує незгоду, відбирає охоту до інтенсивної праці, та спроваджує загальну нужду.

З того бачимо ясно, як каже енцикліка, „що цілою силою треба противитися намаганню соціялізму до спільного посідання; таке спільне посідання принесло б шкоду навіть тим, яким соціялісти хотять допомогти. Противиться також праву природному одиниці, нищить національний і державний лад та всесвітний мир. Отже засадничою правдою і ненарушимою є, що нетикальність приватної власности становить головний фундамент, на якому треба основувати добробут народу“.

О. К.

(Продовження буде.)

Господарські новини

КУПЕЦТВО ХОДОРІВЩИНИ

Філія Союзу Українських Купців і Промисловців видала летючку, з якої довідуємося про цілу низку українських крамниць, варстатів і фабрик як в Ходорові так і в Ходорівщині. І так в Ходорові є: 7 споживчих крамниць, 1 овочарня, 5 крамниць вудженини, 1 пекарня, 3 ресторани, 2 конфекційні крамниці, 3 мануфактурні крамниці, 1 шкури, 1 обуви, 1 ґалянтерійна, 2 шевські робітні, 2 кравецькі, 1 робітня дамських капелюхів, 3 слюсарські варстати, 1 столярський.

Окрім цього існують: щіткарня, будівельно - деревне підприємство „Мета“, фабрика бетонів, оліярня, крамниця заліза й палива. А в околиці у 28 селах є 42 українські крамниці.

II. БРАНЖЕВИЙ КУРС

В доповненні до вістки про бранжевий курс подаємо, що курс триватиме від 8.—20. листопада. У програму ввійдуть теоретичні виклади й практичні показові лекції з ділянки продажознавства й організації та техніки торговлі. Програма курсу виглядає ось так: Вступні відомості про крамницю і її влаштування — 3 год.; штука продажу — 15 год.; купецьке листування — 3 год.; товарознавство — 8 год.; рекляма — 4 год.; купецькі рахунки — 6 год.; книговодство — 8 год.; загальні відомості — 2 год. На викладах будуть взяті на увагу такі бранжі: споживча, ґастрономічно-готелярська, текстильна, ґалянтерійна, скіряна, футряна, залізна фарбярська, паперова й опалова. Оплати за курс виносять: 5 зл. вписове; 15 зл. оплата за навчання; разом 20 зл. Учасникам будуть забезпечені добрі й дешеві приміщення та харчування. Скількість учасників обмежена на 50. За ближчими інформаціями звертатися на адресу: С. У. К., Львів, вуль Ґродзіцьких 1, І. пов. На відповідь треба залучити значок.

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО

На днях урухомлено в Станиславові при вул. Собіського 11, першу в нас механічну вирібню светерів, рукавичок, скарпиток і інших трикотарсько-панчошних виробів під фірмою „Трікотс“. Це підприємство є ділом п. інж. М. Бачинського і п. О. Шурко.

НОВА ФІЛІЯ С. У. К.

В неділю 3. жовтня відбулися в Миколаєві Установчі Збори Філії С. У. К. Приявних членів 28. Зборами проводив п. Степан Пришляк, голова організаційного комітету. На зборах були приявні мґр Бойко, відпоручник Пром.-Банку і мґр Кабарівський від С. У. К. Головою Філії С. У. К. в Миколаєві обрано Ст. Пришляка.

СВЯТО КООПЕРАЦІЇ

В неділю 17. ц. м. відбулися в новому гарному будинку РСУК при вул. Технічній у Львові Збори, що їх скликало Т-во Українських Кооператорів. На зборах були приявні крім провідників і працівників кооперації, представники українських установ, товариств та преси. У вступному слові інж. Ю. Павликовський пригадав, що ініціятива кооперативних свят вийшла від українських кооператорів, а перший міжнародній день кооперації відбувся в 5 літ після всеукраїнського кооперативного дня. З черги промовляли дир. О. Луцький та А. Жук, що отворив показ української кооперативної преси і книжки.

ЗВІДОМЛЕННЯ „ЗЕЛОЦЕНТРУ“
ЛЬВІВ, РУСЬКА 3

з дня 16. X. ц. р. Ціни гуртові за 100 кґ. льоко — стація Львів:

Квіт бузини перетертий І.	1.30 зл.
Сціпні спорину І.	9.00 „
Розродні п'ядича І.	6.00 „
Цвіт Чорної мальви цілий	3.00 „

З українського життя

Арештування

В Березові коло Коломиї (шляхотський осередок) дня 15. ц. м. поліція арештувала 7 осіб з-поміж найсвідоміших громадян, тому, що хтось повибивав шиби місцевим жидам. Слідчий суддя по переслуханні випустив частину арештованих.

Новий осередок кредитової кооперації

На основі ухвали дирекції РСУК признано „Український Кооперативний Банк“ в Калуші організаційно-інструкторським осередком для кредитових кооператив калуського повіту.

Побили українського гімназиста

Степан Курилас, 16-літний уч. IV. кляси гімназії „Р. Ш.“ в Тернополі вертався в неділю 10. жовтня від свойого дядька о. В. Глуховецького з сусідного села Острів, до свого батька о. Куриласа в Буцневі. Біля буцнівського костела з хати Я. Зборовського вибігла банда хуліганів під проводом знаного в селі авантюрника Владислава Стшалковського. Бандити обступили безборонного хлопчину та стали його бити камінням, а Владислав Стшалковскі пробив йому ножем чи багнетом ліве рам'я, завдаючи глибоку рану.

Пропав Ярослав Старух

Дня 9. ц. м. пропав безслідно Ярослав Старух, співробітник тижневика „Нове Село“ (ми подали вістку про його арештування). Яр. Старух перебував востаннє в Моршині, де лікувався на шлунок. Критичного дня вийшов він рано о год. 8., заявляючи господині, що йде пити лікувальну воду. Коли на другий день не вернувся, господиня повідомила поліцію. Яр. Старух був свойого часу ув'язнений в політичному характері та перебував в Березі. Маючи це на увазі його товариші і др. Шевчук шукали за ним у в'язничих властей, дістали одначе відповідь, що про Старуха їм нічого невідомо.

Ревізії

Тайна і мундурова поліція з Долини перевела ранком 7. жовтня ц. р. ревізію у п. Ольги Климової, учительки „Р. Ш.“, п. Івана Вараниці, власника мануфактурного склепу, п. Мирона Михайлова, урядовця Філії „Просвіти“, усіх з Долини та у п. Ярослава Яцковського, студ. техніки з Рахині. Шукали за нелегальною літературою. У п. Климової заквестіонувала поліція приватну кореспонденцію, у п. Михайлова кореспонденцію та кілька просвітянських рефератів, а у п. Яцковського ноти та придержала його 24 год. на постерунку. По ревізії переслухали на постерунку п. Михайлова, випитуючи про Студентську Секцію, яка буцім то існує при Філії „Просвіти“ в Долині.

Заквестіонованих річей у п. Михайлова та Яцковського досі не звернено, ані не доручено постановлення ревізії.

Загальний З'їзд „Р. Ш.“

Звичайний Загальний З'їзд Рідної Школи відбудеться 24. і 25. XII. 1937. На наради З'їзду призначено тому два дні, бо на денному порядку має бути зміна статуту Р. Ш. Місце З'їзду і програма буде проголошена пізніше згідно з постановами статуту. Всі рідношкільні організації (Повітові Союзи Кружків Р. Ш.) мають надіслати до Головної Управи Р. Ш. всі визначені звідомлення негайно, а найдалі до 25. X. ц. р., щоб можна було виготовити у свій час річне звідомлення за цілість діяльности Товариства.

Присуд за минулорічні події на Маківці

В Стрию, перед Окружним судом відбулася розправа Теодозія Охримовича сина пароха в Завадові, обвинуваченого в тому, що минулого року брав участь у злінчованні двох комуністів Пони й Люкса на Маківці. Обвинувачення було оперте виключно на зізнаннях поліційних агентів, які буцімто пізнали обвинуваченого серед юрби. Обвинуваченого засудили на 4 роки в'язниці. Обвинувачував д-р Мускат, боронили адвокати Охримович та Думін.

Арештування

В Таняві (Долинщина) поліція арештувала Федунева Федора та відставила до судових арештів в Болехові. Арештованому закидують поширювання летючок. В тій же справі арештували ще 4 хлопців.

Польська преса подає, що в Борщівщині від деякого часу підпалював хтось доми й забудовання польських колоністів. Поліція перевела слідство й у висліді арештували Патрикія Січкова, члена „Просвіти“ і голову „Сокола“, Ст. Пшеничного, Вас. Мельника, Вас. Дубака і П. Дулебку. Їх підозрівають у підпалах.

Забороняють уживати української мови

Дня 11. жовтня ц. р. присутній на засіданні волосної ради в Перемишлянах повітовий староста Мікровіч заборонив радному о. Олексі Боднарові, парохові Борщева промовляти в українській мові та приневолив всіх радних українців до мовчанки. Староста заявив, що іншої мови як урядової, тобто польської недопускає на жадних радах, ні волосних ні громадських, хіба, що це дозволить спеціяльна ухвала тих рад. Поступаючи так, староста виразно переступив обов'язуючий закон про мову з дня 31. VII. 1924. року.

Ревізії

Дня 8. жовтня ц. р. в Гуменці (Самбірщина) поліція перевела ревізію в крамаря кооперативи Андрія Даша, що водночас є головою чит. „Просвіта“. В тому самому дні була ревізія в Михайла Шубока. Не знайшли нічого. Шукали за нелегальною літературою О. У. Н.

Вийшли з в'язниці

З луцької в'язниці вийшли дня 4. ц. м. Осип Сокаль, дир. Книгарні Н. Т. Ш. в Луцьку, В. Федорчук, студ. політехніки в Данцігу та Петро Хлопецький з Боголюб. Іншим арештованим з того часу продовжили слідчий арешт до 5. листопада ц. р.

12 років в'язниці за О. У. Н.

В минулому році 14. серпня відбулася в Окр. Суді в Луцьку розправа, на якій засуджено кількох хлопців по 2—5 років в'язниці, а підс. Олександра Дмитрука звільнено від вини й кари. Проти цього присуду згадані хлопці внесли апеляції, а проти увільняючого присуду Дмитрука вніс апеляцію прокуратор. На апеляційній розправі в Люблині засудженим хлопцям зменшено кару, а Олександра Дмитрука засудили на 12 літ в'язниці. У міжчасі Ол. Дмитрук втік. За ним розіслано стежні листи.

Засудили за участь в поході на могили

В часі Зеленосвяточного походу на могили Поляглих в Тернополі, взяла теж участь в тому поході молодь із с. Ступок, що несла вінок із написом „Борцям за Волю“. За це потягнено їх до судової відповідальности й Окр. Суд в Тернополі покарав: С. Турчина, В. Борищука, П. Галапупа, Миколу й Волод. Вовка, Анну Перло по 5 днів арешту, а Івана і Волод. Бачинського по 3 дні арешту, з заміною на 10 зл. кари.

„Стан посядання скурчилсєн“

Польська преса цілий час репетує, що земля з парцеляції переходить виключно в українські руки. Різні польські організації як от „резервісти“, „обронци Львова“ й інші скликають протестаційні віча, а польська академічна, ба навіть гімназійна молодь улаштовує протиукраїнські галабурди, щоб в цей спосіб запротестувати проти українського „наступу“. А до речі всі оці алярми дуже розминаються з дійсністю. Бо ось директор „Земського Т-ва Парцеляційного“ Горчиньскі в розмові з п. М. Грековичем заявив, що згадане Т-во розпарцелювало до 1. липня ц. р. 36 маєтків, простором 9.195 гектарів, у борщівським, копичинецьким і заліщицьким повітах. З того запасу землі продали осадникам 7.242 гектарів. Землю купили майже самі поляки (96,30%), українським селянам не продано ані клаптика землі. Навіть не всі українці, що служили у дворі могли купити землю. А польська преса розпинається, що в останньому часі перейшло в руки українських селян аж 220.000 га землі.

Кара за заяву

Староство в Коломиї покарало Осипа Сливинського карою 500 зл. за те, що в нашому тижневику помістив заяву ось такого змісту: „Осуджую нечесний вчинок Марії Слівінської, що в поданні до польської влади подала, що є польської національности і заявляю, що з тією панею не маю нічого спільного“. Засудженому, що є братом Слівінської, Окружний суд обнизив кару на 100 зл.

„Злочинна акція підпалів“

„Газета Польска“ (ч. 280) подає таке:

„**Тернопіль**, 8.10. — Із різних місць Малопольскі Всх. надходять вістки про злочинні підпали польського майна, передовсім колоністів. Останньо занотовано підпали двох польських осадників у Ніврі, пов. Борщів на Поділлю. Пішли з димом увесь цьогорічний збір збіжжя та приладдя праці“.

Ревізії й арештування

В Станиславові поліція перевела дня 14. ц. м. ревізію в Д. Скорака, урядовця філії „Просвіти“, а опісля арештували його. Причина арештування невідома.

Нам пишуть

ІЗ СКАЛАТЩИНИ

„СВЯТО СТРІЛЕЦЬКОЇ ПІСНІ“

День 10. жовтня ц. р. оставив по собі в Скалаті незатерте враження. Заходом Пов. Союза Кружків „Рідної Школи“ відбулось того дня величаве Свято стрілецької пісні.

Багатомовним був уже сам вигляд сцени. Прибрана в зелені вінці. На задній стіні виднів оригінальний образ роботи арт.-мал. Кивелюка Володимира, що представляє собою ліру обведену дозрілою калиною, а по обох боках виставали козацькі клейноти та гарматні дула. В долі, як свідок минулої слави, стала вся в квітах могила з березовим хрестом.

Вступне слово з юнацьким запалом виголосив п. Йосиф Будник, а реферат про стрілецьку пісню та її значення виголосив п. Теодор Качалуба. Оба промовці своїми бадьорими словами вілляли нової віри в серця присутніх. Дальше слідували поодинокі точки чит. хорів: мішаний хор Чит. „Просвіти“ із Старого Скалата під дир. п. Гната Гаврилишина та муж. хор Чит. „Просвіти“ з Новосілки Скалатської під дир. п. Миколи Трущака. Виступи хорів робили на загал гарне враження, а зокрема чудово виглядали жіночі народні строї хору із Старого Скалата (питомі тільки тому та двом сусідним селам).

Помітне враження зробив своїм соло-співом спів. п. Гриць Луків при умілому акомпаніяменті п. Онуферкової. Зокрема високо піднесли мистецький рівень свята деклямація п. Олі Плакидівної „Ода до пісні“, рецитація п. Миколи Трущака „Сопілка“ та ритмічна вправа дівчат „Молодої Просвіти“ з Городниці, прибраних в народні строї та віночки, до пісні „Накрила нічка“. Гарне виведення цієї вправи треба завдячувати п. Ірині Біликівній, що не жаліла труду, щоби цієї вправи навчити. П. Оля Плакидівна своєю деклямацією пірвала за собою публику, яка винятково на це свято виповнила вщерть залю. Раді Союза Кружків „Р. Ш.“ належиться признання за це свято. Чекаємо ще на Листопад, Базар, 22. Січня, Крути і т. п.

ПРИСУТНІЙ.

ІЗ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

ГАНЕБНИЙ ВИСТУП

Як світ світом в дні 10. X. село Кип'ячка не переживало такої події. Загостив сюди український об'їздовий театр ім. М. Кулика. Село сподівалося, що одержить справдішню духову поживу й масово прийшло у відвідини. Та завелося тим разом. Замісць порядної програми, вивели деморалізуючі і глупі змістом скечі як і різні деклямації про Суботів (поема Т. Шевченка) і т. п., які цілком непідходили в таку хвилину. От до чого докотилися наші „культуртрегери“. Їм здається, що зайшли в джунглі між муринів. Та свідома молодь іназвани фарбованих лисів демонструючо висвистала їх в часі їхньої ганебної гри. На тому місці мусимо остерегти громадянство перед „театром“, що навіть не вміє належно говорити по українськи, а підшивається під ясне ім'я Українського Об'їздового Театру. Нехай ті люди знають, що завжди зустрінуться із свідомим спротивом селянського активу.

ПРИСУТНІЙ.

ІЗ СКІЛЬЩИНИ

ДЕНЬ КООПЕРАТИВИ В ВОЛОСЯНЦІ

Верховинське населення, а зокрема бойки, були донедавна тереном жидівського визиску, коли то бойков забирав жид останню коровину за довг. Але сьогодні прийшло до ліпшого, народ зрозумів, що так дальше не може бути, що треба лихові зарадити. Кільканадцять літ тому, мов той проміничк світла, почала продиратися в гори з долів ідея економічного вставання і відбудови, і зчасом по всіх селах навіть найдальших від залізничого шляху, де ніхто з кооперативного центра не міг дістатися з різних причин, — і там, не зважаючи на всі перешкоди кооперативи повстали, а що працюють і розвиваються, доказом того є „День Кооперативи“ в Волосянці, що його Волосянка відсвяткувала перша між сусідніми селами, і гідно, дня 10. X. ц. р.

Свято почалося в год. 9-ій рано Богослуженням на площі біля церкви, що його правили отці з Лавочного, Ялинковатого і Волосянки і співали на перемінну хори з Лавочного і Волосянки. По Богослуженні виголосив проповідь о. Карвацький з Волосянки. По проповіді сформувався похід з площі до власної

домівки, яку посвячено. Від домівки похід рушив знову на площу де і розв'язався. В поході брало участь до двох тисяч людей. По перерві о год. 13 відбулася на площі святочна академія. Після академії відбувся фестин, а по фестині в домівці „Просвіти“ вистава п. заг. „Їхав стрілець на війноньку“. В часі походу так і фестину приграла оркестра із Синевідська Вижнього. Загалом свято виказало, що Волосянка не спить і дала гарний приклад сусіднім селам. К. Ш.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. У. Церн: Ваше спростування на „спростування“ надрукуємо, але тільки тоді, коли подасьте підписи ще двох громадян Вашого села, які ствердять фактичний стан справи поданий Вами. Просимо теж подати, хто є головою читальні.

О. Буревій: Дякуємо за статті. Одну з них надрукуємо вже в 42. ч. Статтю для „Нап.“ пришліть.

Бутро: Відповідь дамо листом.

Просвітники: Дякуємо за допис, подамо його в черг. числі.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Місяць жовтень — це місяць змагань за здоровий український часопис!

Тому, що багатьох кольпортерів поміщених на чорній листі шкідників „Голосу“ вирівнюють уже залеглі довги, будемо поміщувати чорні листи що два тижні, щоб дати змогу всім довжникам постаратись вирівняти довги.

СПРОСТУВАННЯ

Спростовуємо заподіяну нами кривду ВП. ЧАБАНОВІ ГРИЦЕВІ, Камінка Струміл., якого помилково поміщено в II. чорній листі шкідників „Голосу“. Залягаючу суму 11.25 зл. вирівняв усю.

Вп. Ковальчук Волод. Міро. До кінця року 60 сот.

Хв. Круж. „Р. Ш.“ Греб. Заплачено до кінця листопада.

Вп. Сисак Михайло, Бл. До кінця року 1.50. зл.

Вп. Марчук Кипр., Крем. Заплачено до кінця лютого 1938. р.

Вп. Качалуба Теод., Скал. До кінця листопада.

Вп. Недзвецька Галя, Ст. Заплачено до 7. листопада ц. р.

Вп. Дорожинський Мих., Бощ. Заплачено до половини жовтня.

Вп. Гавриляк Іван, Підмих. Заплачено до половини листопада.

Вп. Коваль Іван, Клебан. Заплачено до кінця цього року.

Вп. Олесько Волод., Горб. Заплачено до кінця року.

Вп. Корсунь Олекса, Лев. Заплачено до кінця травня ц. р.

Вп. Лобода Вас., Заг. Гроші одержали. Часописи висилаємо.

Вп. Оришкевич Остап, Ол. довг виносить 90 сот. Часопис здержуємо.

Вп. Хамуляк Осип, Пер. Замовлену скількість часописів висилаємо. Довг виносить 47.66 зл.

Вп. Петик Степан, Кал. Гроші одержали. Передплата заплачена до 20. березня 1938. р.

Вп. Олійник Михайло, Себ. На що прислані гроші 2.25 зл.

Вп. Маляр Теодор, Сп. Заплачено до половини грудня ц. р.

Вп. Скульський М. Передплата заплачена до 11. лютого 1938. р.

Вп. Касіян Юрій, Мик. Подайте прізвища передплатників, для яких Ви прислали передплату 8. зл.

Михальчук Дмитро, Сол. Дня 18. червня ц. р. одержали від п. Грохольського 3 зл., які вписали на його передплату. Просимо це вияснити. Часопис висилаємо.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „ГОЛОСУ“ ЗЛОЖИЛИ

На добродійні цілі:

Збірка в Якторові — свідома молодь 16.50 зл. Комітет Вечерниць — Кнігиничі 4 зл.; збірка на весіллі Івана Хоми в Мільнові 4.05 зл.; збірка на весіллі Грицька Білоуса і Марії Гарасимчуківної 10.50 зл.; в річницю смерти Г. Ю. в Острові 2.20 зл.

На Українськихх Інвалідів:

Мартинець Михайло с. Миколи, Богородчани 3.50 зл.; Комітет Вечерниць в Кнігиничах 2.— зл.

На „Рідну Школу“:

Збірка на весіллі Гриця Білоуса і Марії Гарасимчуківної 15 зл.

Матері-вдові:

Комітет Вечерниць в Кнігиничах 1 зл.

Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редагує Колегія. — За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. — Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.
Друкарня Наукового Т-ва імени Шевченка у Львові, Чарнецького 26.